

י"ז טבת, תשע"ה, 8.1.2015

גיליון מס' 441

פרשת שמות

מנהיג של עם

מאת הרב יחיאל צור, בית רימון

משה מוצא במדין מקום מנוחה בטוח מרודפיו, ובבית יתרו הוא גם מוצא את אשתו, ציפורה, ושם נולדים לו שני ילדיו. חז"ל (מכילתא דרבי ישמעאל יתרו פרשה א) חושפים בפנינו פרט מעניין ובעייתי ביותר על ההסכם בינו לבין יתרו:

"ר' אלעזר המודעי אומר, בארץ נכריה [נכר יה]. אמר משה, הואיל וכל העולם עובדי עבודה זרה, אני אעבוד למי שאמר והיה העולם. שבשעה שאמר משה ליתרו, תן לי צפורה בתך לאשה, אמר לו יתרו, קבל עליך דבר זה שאומר לך ואני נותנה לך לאשה, אמר לו מהו, אמר לו בן שיהיה לך תחלה יהיה לעבודה זרה, מכאן ואילך לשם שמים, וקבל עליו. אמר לו השבע לי, וישבע לו, שנאמר: ויואל משה. אין אלה אלא לשון שבועה שנאמר: ויואל שאול את העם לאמר... לפיכך הקדים המלאך להרוג את משה, מיד ותקח צפורה צר ותכרות את ערלת בנה".

מדהים!!! האם יעלה על הדעת שמשה גדול הנביאים יסכים למסור בן לעבודה זרה? וכמו כן, אם באמת זהו התנאי, מדוע ה' "נזכר" להפרע ממשה רבנו רק לאחר מספר שנים, בדרך להצלתם של ישראל?

"אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו" – אין אנו יכולים כלל להבין את מעשיו של משה רבנו בלא להכנס לעורו. משה עוזב עם מפורד, עם שאיבד את חוסנו וגאוותו, עם שהשיעבוד יש להניח, כבר נתן כבר בו את אותותיו – דבר שפגע אישית במשה הנאלץ לברוח בעקבות ההלשנה. כשהוא אומר: "וַיִּירָא מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֲכֵן נֹדַע הַדָּבָר" (ב,יד) – "היה משה מהרהר בלבו ואומר – מה חטאו ישראל שנשתעבדו מכל האומות? כיון ששמע דבריו אמר – לשון הרע יש ביניהן, היאך יהיו ראויין לגאולה? לכך אמר 'אכן נודע הדבר' – עתה ידעתי באיזה דבר הם משתעבדים" [שמות רבה (וילנא) פרשה א, ל]. כשעם במקום לחבק את אלה הקמים לעזרתו, רץ להלשין עליו בפני העם המשעבד, ונראה שאבד לו הכבוד העצמי וכל רצון לקיום עצמאי – הרי שאין לו תקומה.

כשאדם חי בתחושה כי הוא "היהודי האחרון", הרי ההצעה של יתרו נראית הגיונית. יתרו למעשה אומר לו: אנו יכולים להתווכח כל חיינו אבל מה יישאר אחרינו? האם יהיה המשך לדרכנו? – הבה ונחלק את

הילדים, וכך תהיה המשכיות לשנינו. אין משה רבנו נתבע על מעשה זה, עד שמתברר לו כי ההנחות שהביאו אותו להישבע על ההסכם היו שגויות מעיקרן.

שאלה נוספת מתעוררת כשמשה רבנו ניגש לראות את הסנה, האם הבין נכון את המראה? האם אין עיניו מטעות אותו? ה' מתגלה אל משה "בְּלִבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיֵּרָא וְהִנֵּה הַסֵּנֶה בֹּעֵר בְּאֵשׁ וְהַסֵּנֶה אֵינְנוּ אֹכְלִים" (ג,ב). לפנינו סנה בוער אבל למרות זאת, מסיבה פלאית, הוא איננו נאכל. אולם משה רואה זאת אחרת: "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶסְרֶה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הַמְּרָאָה הַגָּדֹל הַזֶּה מִדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסֵּנֶה" (ג,ג) – למרות האש שמסביב, הסנה כלל אינו בוער.

זאת אינה טעות רק בראיה החיצונית, אלא אותה טעות הגותית המלווה את דרכו של משה עד ההתגלות בסנה – תפיסתו את עם ישראל כעם רגיל, הפועל על פי חוקי הכליה של עמים אחרים. במעמד הסנה ה' מגלה למשה שחוקי הקיום הטבעיים אינם חלים על עם ישראל, וגם אם עם ישראל התחיל לבעור, הוא לא יאכל: "כשם שהסנה בוער באש ואיננו אוכל כך המצריים אינן יכולין לכלות את ישראל" (שמות רבה ב,ה).

השיעור הראשון שמקבל משה מהקב"ה הוא שיעור נצחיותו של עם ישראל, מה שמאפשר ומחייב את משה בפרט, וכן גם כל הנהגה שתבוא בעקבותיו – להאמין בעם ישראל!

הרב יחיאל צור, רב קיבוץ בית רימון, נשוי לשושי עם ב"ה שבעה ילדים, עוסק בחינוך.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא. תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il